



ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΠΟΡΙΣΜΑ
(άρθρο 4 παρ. 6 ν. 3094/2003)

ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΛΗΨΙΜΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

(Αναφορά υπ' αρ. πρωτ. 6915/2004, πόρισμα της 7.8.2006)

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Ανδρέας Τάκης
Χειριστής: Μιχάλης Τσαπόγας

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006

Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορές Δικηγορικού Συλλόγου, στις οποίες γινόταν λόγος για άσκηση φυσικής και ψυχολογικής βίας από αστυνομικούς σε βάρος δικηγόρων κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους. Μετά από παρότρυνση της Αρχής, η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής διενήργησε Ένορκη Διοικητική Εξέταση η οποία ολοκληρώθηκε με απαλλακτικό πόρισμα σχεδόν δύο χρόνια μετά τη σχετική παραγγελία.

Σχολιάζοντας το πόρισμα και συνεκτιμώντας ολόκληρο τον φάκελο, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε σειρά πλημμελειών, οι οποίες, άλλωστε, επιβεβαιώνουν ορισμένα από τα γενικότερα συμπεράσματα της Ειδικής Έκθεσης «Πειθαρχική - διοικητική διερεύνηση καταγγελιών σε βάρος αστυνομικών υπαλλήλων» <<http://www.synigoros.gr/reports/astinomikoi.pdf>> (Ιούλιος 2004), ιδιαίτερα δε εσφαλμένη νομική αξιολόγηση αποδεδειγμένων περιστατικών καθώς και αναιτιολόγητη καθυστέρηση, εξ αιτίας της οποίας η ΕΔΕ ολοκληρώθηκε μόλις κατά τη στιγμή της παραγραφής τυχόν πειθαρχικών παραπτωμάτων.

Απευθυνόμενος, κατόπιν αυτού, στο Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, ο Συνήγορος του Πολίτη εισηγήθηκε να διερευνηθούν τουλάχιστον οι ευθύνες των αξιωματικών οι οποίοι είχαν αναλάβει διαδοχικά τη διενέργεια της Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης, ήδη δε το Αρχηγείο ΕΛ.ΑΣ. ανταποκρίθηκε και παρήγγειλε σχετική έρευνα.

ΠΟΡΙΣΜΑ υπ' αρ. πρωτ. 6915.04.2.6/7.8.2006

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του σύμφωνα με τα άρθρα 3 & 4 ν. 3094/2003, έλαβε τις από 6.4.2004 & 27.5.2004 αναφορές του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς (αρ. πρωτ. Δ.Σ.Π. *** & ***, αρ. πρωτ. Συνηγόρου του Πολίτη 6915), στις οποίες γινόταν λόγος για συστηματικώς επιλήψιμη συμπεριφορά αστυνομικών του Τμήματος Αλλοδαπών Βορειοανατολικής Αττικής σε βάρος δικηγόρων, μελών του Συλλόγου, προσερχομένων στο εν λόγω Τμήμα προς άσκηση του λειτουργήματός τους.

1. Παραγγελία και ολοκλήρωση της Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης

Ανταποκρινόμενη στα ανωτέρω έγγραφα και στη συνακόλουθη παρότρυνση του Συνηγόρου του Πολίτη, η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (έγγραφα υπ' αρ. πρωτ. ***/29.4.2004 & ***/17.6.2004) παρήγγειλε αρμοδίως τη διερεύνηση των καταγγελιών κατ' εφαρμογή του π.δ. 22/96. Εκτελώντας την παραγγελία, η Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής (έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. ***/7.5.2004) διέταξε προκαταρκτική έρευνα, την οποία μάλιστα, λόγω της βαρύτητας των καταγγελλομένων και κατόπιν προτάσεως του διενεργούντος την έρευνα, μετέτρεψε σε Ένορκη Διοικητική Εξέταση τάσσοντας προθεσμία 60 ημερών για την ολοκλήρωσή της (έγγραφα υπ' αρ. πρωτ. ***/18.7.2004 & ***/28.7.2004). Στη συνέχεια, «λόγω αντικειμενικών δυσκολιών που προέκυψαν, δεδομένης της αναχρέωσης της Ε.Δ.Ε. από τον αρχικά ορισθέντα Αξιωματικό της Υποδιεύθυνσης Διοικητικών Εξετάσεων εξαιτίας μετακινήσεως αυτού, σε έτερο Αξιωματικό», η Γ.Α.Δ.Α. (έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. ***/9.3.2005) «χορήγησε την 8.2.2005 νέα παράταση περαιώσεως και υποβολής ... με χρονική απόληξη αυτής τους δύο μήνες». Έτι περαιτέρω, «η επίμαχη Ε.Δ.Ε. δεν περαιώθηκε και ήδη από 18.7.2005 ανατέθηκε η συνέχισή της στον Αστυνομικό Διευθυντή ..., στον

οποίον τάχθηκε προθεσμία περαίωσης 50 ημερών ... η καθυστέρηση περαίωσης οφείλεται στο γεγονός ότι αναχρεώθηκε σε τέσσερις διαφορετικούς Αξιωματικούς ..., είτε γιατί οι αρχικά ορισθέντες μετατέθηκαν ..., είτε γιατί κατά την πορεία προέκυψαν στοιχεία υπαίτιας εμπλοκής ομοιοβάθμων ή ανωτέρων τους» (έγγραφο Γ.Α.Δ.Α. υπ' αρ. πρωτ. ***/29.8.2005). Εν τέλει η Ε.Δ.Ε. ολοκληρώθηκε μόλις τον Φεβρουάριο 2006 και το πόρισμά της κοινοποιήθηκε με το υπ' αρ. πρωτ. ***/20.2.2006 έγγραφο Γ.Α.Δ.Α. στον Συνήγορο του Πολίτη, μερίμνη του οποίου έλαβαν αντίγραφα δύο εκ των εμπλακέντων δικηγόρων Πειραιώς και δι' αυτών ο οικείος Σύλλογος.

Από τις περιπτώσεις οι οποίες διερευνήθηκαν:

- Η πρώτη αφορούσε καταγγελία του δικηγόρου *** για περιστατικό της 20.4.2004, κατά τη διάρκεια του οποίου ο τότε υπαστυνόμος *** φέρεται να βιαιοπράγησε σε βάρος του. Στο πόρισμα της Ε.Δ.Ε. εκτίθεται το συμπέρασμα ότι ο κ. *** είχε εισέλθει στο γραφείο αυτοβούλως και χωρίς να εμπλέκεται άμεσα στην εκεί εκτυλισσόμενη υπόθεση, «στις κατ' επανάληψη προτροπές ... όπως εξέλθει ... αρνείτο επιμόνως», οπότε ο υπαστυνόμος «αναγκάστηκε να τον εκβάλει με τη βία έξω και με την πρόθεση να τον οδηγήσει στον Εισαγγελέα ποινικής δίωξης, πλην όμως με την παρέμβαση του Διοικητού του Τμήματος ... και αφού δόθηκαν εκατέρωθεν εξηγήσεις το θέμα διευθετήθηκε χωρίς καμία συνέχεια».
- Η δεύτερη αφορούσε καταγγελία της δικηγόρου *** για περιστατικό της 16.4.2004, κατά τη διάρκεια του οποίου ο ίδιος ως ανωτέρω υπαστυνόμος φέρεται να βιαιοπράγησε σε βάρος της, να την εξύβρισε και να την υπέβαλε σε κράτηση. Στο πόρισμα της Ε.Δ.Ε. εκτίθεται το συμπέρασμα ότι η κ. *** λογομάχησε έντονα με τον υπαστυνόμο εξ αιτίας αξίωσής της να εξυπηρετηθεί κατά προτεραιότητα και αρνήθηκε να εξέλθει του γραφείου κατόπιν συστάσεως εκείνου προκειμένου να ολοκληρώσει συνδιάλεξη από το κινητό της τηλέφωνο, οπότε εκείνος «της είπε ότι θα την στείλει κατηγορούμενη στον Εισαγγελέα και ότι είναι κρατούμενη», εν συνεχεία όμως, πάντοτε σύμφωνα με το πόρισμα, η ίδια όχι μόνο δεν κρατήθηκε, αλλ' αντιθέτως «συμφώνησε ... όπως το θέμα λήξει εκεί».
- Η τρίτη αφορούσε καταγγελία της δικηγόρου *** για περιστατικό της 4.5.2004, κατά τη διάρκεια του οποίου ο ίδιος ως ανωτέρω υπαστυνόμος φέρεται να βιαιοπράγησε σε βάρος της και να την απείλησε. Στο πόρισμα της Ε.Δ.Ε. εκτίθεται το συμπέρασμα ότι η κ. *** λογομάχησε έντονα με τον διοικητή του Τμήματος εξ αιτίας διαφωνίας τους ως προς τη διαδικασία κατάθεσης μηνυτήριας αναφοράς πελάτου της, οπότε παρενέβη ο υπαστυνόμος και «χωρίς να την αγγίζει την οδήγησε στο γραφείο του όπου της γνωστοποίησε ότι θα της απαγγελθεί κατηγορία για τα περαιτέρω, πλην όμως ... αφήθηκε ελεύθερη χωρίς καμία συνέχεια στα πλαίσια της επιείκειας» καθ' όσον η ίδια «τον παρακάλεσε να μην της απαγγείλει κατηγορία λόγω οικογενειακού της προβλήματος».
- Τέλος η τέταρτη καταγγελία, περί γενικότερης ανάρμοστης συμπεριφοράς αστυνομικών του Τμήματος Αλλοδαπών Βορειοανατολικής Αττικής σε βάρος δικηγόρων, απορρίπτεται από το πόρισμα ως αόριστη.

2. Αποδεικτικά μέσα και πραγματολογικά συμπεράσματα του πορίσματος

Ως προς τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει το πόρισμα σχετικά με τα διαμειφθέντα, επισημαίνεται εξ αρχής ότι ο Συνήγορος του Πολίτη, σύμφωνα με τη βούληση του νομοθέτη, δεν υποκαθίσταται στη θέση των εσωτερικών διοικητικών οργάνων ελέγχου και επιθεώρησης για την κατ' ουσίαν εξέταση πραγματικών περιστατικών και δεν έχει τη δυνατότητα ν' ανατέμνει διαφωνίες μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών ως προς γεγονότα που δεν επιδέχονται αποδείξεως με άλλα μέσα πλην των μαρτυρικών καταθέσεων, δηλαδή ως προς την αλήθεια πραγματικών περιστατικών ή το περιεχόμενο προφορικών συζητήσεων. Εξετάζει μόνο την τήρηση

των προβλεπομένων διαδικασιών διοικητικής διερεύνησης, την αιτιολογημένη και επαληθεύσιμη αναγωγή των πραγματολογικών συμπερασμάτων στα διαθέσιμα αποδεικτικά μέσα, και, φυσικά, την ορθότητα των νομικών χαρακτηρισμών βάσει των οποίων τα πραγματολογικά αυτά συμπεράσματα τυγχάνουν υπαγωγής σε κανόνες δικαίου.

Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν θα μπορούσε ν' αντιτάξει λυσιτελείς αντιρρήσεις στην απόρριψη, εκ μέρους του πορίσματος, των αιτιάσεων περί βιαιοπραγίας σε βάρος των κ.κ. *** και **: ανεξάρτητα από την ενάργεια των σχετικών πρωτογενών καταγγελιών, καθώς και από την εικόνα που προξενεί σε κάθε καλοπροαίρετο τρίτο η σύμπτωση ομοειδών (μέχρις εσχάτης λεπτομερείας της περιγραφόμενης συμπεριφοράς) καταγγελιών σε βάρος ενός και του αυτού αστυνομικού από τρεις δικηγόρους που δεν φαίνεται να είχαν λόγους προσωπικής εχθρότητας σε βάρος του, η έλλειψη προσθέτων αποδεικτικών μέσων προς υποστήριξη των θέσεων των δύο αυτών δικηγόρων καθιστά, εν τέλει, αδύνατο το να προσδοθούν διαστάσεις παρανομίας στην εμφανή προτίμηση του πορίσματος υπέρ της αξιοπιστίας των μαρτύρων αστυνομικών και σε βάρος εκείνης των μαρτύρων ιδιωτών, χωρίς αυτό, βεβαίως, να σημαίνει ότι ο Συνήγορος του Πολίτη συνομολογεί την αλήθεια και ακρίβεια των σχετικών αρνητικών διαπιστώσεων του πορίσματος.

Συναφώς επισημαίνεται ότι, εκ των τριών καταγγελθεισών περιπτώσεων φυσικής βίας, η μόνη που καταφάσκει στο πόρισμα («*αναγκάστηκε να τον εκβάλει με τη βία*») είναι εκείνη σε βάρος του κ. **, ακριβώς επειδή μόνη αυτή, εν αντιθέσει προς τις υπόλοιπες, διέθετε το προσόν της ύπαρξης ενός ακόμη αυτόπτη μάρτυρα πλην του ιδίου του καταγγέλλοντος. Αντιστοίχως δεν στερείται σημασίας το γεγονός ότι, κατά τη διερεύνηση της καταγγελίας της κ. **, οι κατά καιρούς αναλαβόντες τη διενέργεια της Ε.Δ.Ε. **παρέλειψαν να καλέσουν για κατάθεση τον μοναδικό μη αστυνομικό αυτόπτη μάρτυρα του περιστατικού.**

Πάντως, ως προς την αναγωγή των πραγματολογικών συμπερασμάτων στα διαθέσιμα αποδεικτικά μέσα, επισημαίνεται ως ανακρίβεια του πορίσματος το γεγονός ότι προσμετρά συγκεκριμένη μάρτυρα (την κ. **) στους μη έχοντες ιδίαν αντίληψη του διερευνώμενου περιστατικού («*έλαβε γνώση του συμβάντος τηλεφωνικά*»), ενώ, αντιθέτως, στην από 30.6.2004 κατάθεσή της η εν λόγω μάρτυς εμφανίζεται ρητώς ως έχουσα ιδίαν αυτήκοο αντίληψη («*της τηλεφώνησα στο κινητό της και όταν άνοιξε η γραμμή άκουσα μία ανδρική φωνή η οποία έντονα φώναζε: "είσαι κρατούμενη, δεν έχεις δικαίωμα να μιλάς στο κινητό σου"*»). Ομοίως ως ανακρίβεια πρέπει να επισημανθεί η μνεία του πορίσματος στην παραμονή της κ. ** «*έξω από το γραφείο απελάσεων*» ενώ ακόμη και ο ίδιος ο εγκαλούμενος αστυνομικός στο από 9.9.2004 απολογητικό του υπόμνημα ενώπιον του ανακριτή κάνει λόγο για παραμονή της **εντός του γραφείου**, απόκλιση εξαιρετικής σημασίας εφ' όσον διερευνάτο ακριβώς το κατά πόσον η δικηγόρος αντιμετώπισθηκε ως κρατούμενη.

3. Νομική αξιολόγηση των περιστατικών που γίνονται δεκτά ως αληθή

Η μοναδική, κατά τα ανωτέρω, παραδεδεγμένη περίπτωση φυσικής βίας σε βάρος του κ. ** («*αναγκάστηκε να τον εκβάλει με τη βία*»), καθώς και οι τρεις επιβεβαιούμενες απειλές προσαγωγής προς άσκηση ποινικής δίωξης («*με την πρόθεση να τον οδηγήσει στον Εισαγγελέα ποινικής δίωξης ... της είπε ότι θα την στείλει κατηγορούμενη στον Εισαγγελέα ... της γνωστοποίησε ότι θα της απαγγελθεί κατηγορία για τα περαιτέρω ... την οδήγησε στο γραφείο του προκειμένου να σχηματίσει δικογραφία σε βάρος της για την όλη στάση και συμπεριφορά της*»), θα έπρεπε, βέβαια, να έχουν τύχει της προσήκουσας νομικής αξιολόγησης από το πόρισμα. Αντί συγκεκριμένης αξιολόγησης, ωστόσο, παρατίθεται απλώς η κατακλείδα «*ότι ουδεμία πειθαρχική ευθύνη διαπιστώνεται*».

Στην περίπτωση της **βίαιης αποβολής** του κ. *** από το γραφείο του κ. ***, η αιτιολόγηση της απαλλακτικής αυτής κατακλείδος μπορεί μόνον εμμέσως να συναχθεί από τα συμφραζόμενα, τα οποία αναπαράγουν μιάν εικόνα αναγκαστικής αντίδρασης του αστυνομικού προς αντιμετώπιση αφόρητης παρενόχλησης της εργασίας του. Ακόμη και αν, για τους λόγους που εκτίθενται στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο, γίνει δεκτό ότι οι πραγματικές συνθήκες και διαστάσεις της συγκεκριμένης βίαιης εκβολής ήσαν όπως ακριβώς τις περιέγραψε ο εγκαλούμενος αστυνομικός και όχι όπως τις περιέγραψε ο κ. ***, και πάλι δεν μπορεί παρά να προσμετρηθεί ως σοβαρή πλημμέλεια του πορίσματος το ότι παρακάμπτει, πιθανώς ως αυτονόητο, τον ακριβή νομικό συλλογισμό βάσει του οποίου κρίνεται θεμιτή η συγκεκριμένη βίαιη πράξη, **ως εάν αυτή συγκαταλεγόταν άνευ ετέρου στη νόμιμη καθημερινότητα της αστυνομικής δράσης απέναντι σε οχληρούς δικηγόρους**. Την έλλειψη αυτή δεν αναπληροί η από 11.9.2005 αναφορά του κ. *** που συμπεριλαμβάνεται στη δικογραφία, διότι η εκεί προβαλλόμενη αιτιολογία (*«στη συνεχιζόμενη παραβατικότητα του κ. *** αναγκάστηκε να τον εκβάλω του γραφείου βιαίως, αναλογικά εφαρμοζόμενου του άρθρου 252 ΚΠΔ»*) παρίσταται εμφανώς αναντίστοιχη προς το ρυθμιστικό πεδίο του μνημονευομένου άρθρου.

Το αυτό πρέπει να παρατηρηθεί όσον αφορά τις διαπιστωθείσες **απειλές προσαγωγής προς άσκηση ποινικής δίωξης** και στα τρία διερευνηθέντα περιστατικά: οι απειλές αυτές, συστηματικές ως προκύπτει, ακόμη και αν τελικώς δεν υλοποιήθηκαν, σαφώς συνιστούν **άσκηση ψυχολογικής βίας** σε βάρος των τριών δικηγόρων, η οποία θα εμφανιζόταν δικαιολογημένη μόνον εάν το πόρισμα κατέγραφε τουλάχιστον τα υπό των δικηγόρων διαπραχθέντα συγκεκριμένα αδικήματα που πιθανώς νομιμοποιούσαν την απειλή δίωξης. Η πλημμέλεια αυτή του πορίσματος καθίσταται ιδιαίτερος εμφανής στην περίπτωση της κ. ***, σε βάρος της οποίας προσάπτεται ότι *«πίεξε τον διοικητή ... να απελευθερώσει τον πελάτη της για να μην υποβάλει τη μήνυση [επί παρανόμω κατακρατήσει], ... δηλαδή τη μηνυτήρια αναφορά της την χρησιμοποιούσε ως μοχλό πίεσης και διαπραγμάτευσης σε βάρος του διοικητή»*: η διαπραγματευτική αυτή πρακτική της δικηγόρου, οφθαλμοφανώς νομιμότητα, περιγράφεται στο πόρισμα σαν εκβιασμός νομιμοποιών την προσαγωγή στον Εισαγγελέα, η οποία επαπειλήθηκε μεν αλλά τελικώς ματαιώθηκε χάριν επιεικείας. Αλλά και στις περιπτώσεις των κ.κ. *** και ***, το πόρισμα παραλείπει να εξετάσει το κατά πόσον η οσονδήποτε έντονη ή μη εύλογη επιμονή τους να παραμείνουν στο γραφείο του κ. *** παρά τις αντίθετες υποδείξεις του πληρούσε την αντικειμενική υπόσταση οιαδήποτε αδικήματος, προκειμένου να εκτιμηθεί το κατά πόσον υπήρξε νόμιμη η αντίστοιχη απειλή προσαγωγής και δίωξης. Την έλλειψη αυτή δεν αναπληροί η από 15.10.2004 αναφορά του ανωτέρω αστυνομικού, διότι η εκεί εξειδικευόμενη πρόθεσή του (*«της ζήτησα και πάλι να εξέλθει ... διαφορετικά θα ακολουθούσα την αυτόφωρη διαδικασία για απείθεια και εξύβριση»*) παρίσταται εμφανώς αναντίστοιχη τουλάχιστον προς την αντικειμενική υπόσταση του άρθρου 169 Π.Κ., του οποίου οι προϋποθέσεις εφαρμογής ουδαμώς συντρέχουν εν προκειμένω.

4. Ενδείξεις μεροληπτικής προδιάθεσης

Περαιτέρω εντοπίζονται αναφορές σε γεγονότα, τα οποία δεν θα μπορούσαν μεν να επιδράσουν προς επιβεβαίωση ή διάψευση ενδεχόμενης πειθαρχικής απαξίας των αστυνομικών ενεργειών, πλην όμως η ένταξή τους στο πόρισμα καταδεικνύει προδιάθεση για εκ προοιμίου αμφισβήτηση της αξιοπιστίας των καταγγελιών. Ειδικότερα, ως τεκμήριο κατά της βασιμότητας της καταγγελίας της κ. *** καταγράφεται το γεγονός ότι αναλόγου περιεχομένου έγκλησή της τέθηκε στο αρχείο, αποσιωπάται όμως το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από τη σχετική πράξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, η εν λόγω έγκληση τέθηκε στο αρχείο λόγω παραγραφής (κατ' άρθρο 31 παρ. 1 ν. 3346/2005) και όχι ως αβάσιμη, και μάλιστα ενώ προηγουμένως είχε ασκηθεί δίωξη η οποία, τελικώς, έπαυσε.

Ομοίως το γεγονός ότι η Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Αμνηστίας δεν έστερξε ν' απαντήσει στα ερωτήματα του διενεργούντος την Ε.Δ.Ε. (*«γιατί προφανώς δεν υπάρχουν στοιχεία»*, όπως συμπεραίνει το πόρισμα), καταγράφεται ως τεκμήριο κατά της αξιοπιστίας του κ. *** ο οποίος εμφανίζεται να έχει ενεργήσει καθ' ολοκληρίαν *«ως εκπρόσωπος της Διεθνούς Αμνηστίας»*, κάτι που ουδόλως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία. Ωστόσο, η πλέον ακραία συναφής περίπτωση είναι η χρησιμοποίηση, προς αμφισβήτηση της αξιοπιστίας της κ. ***, του γεγονότος ότι εκείνη παρέλειψε να προτείνει ως μάρτυρα (ενώπιον του Εισαγγελέως) τον μοναδικό μη αστυνομικό αυτόπτη μάρτυρα του επίμαχου περιστατικού *«τον οποίο λογικά θα έπρεπε να είχε προτείνει»*, αφ' ης στιγμής στην ίδια ακριβώς παράλειψη έχει υποπέσει και ο διενεργών την Ε.Δ.Ε. συντάκτης του πορίσματος.

5. Ενδεχόμενο συμπλήρωσης της έρευνας

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις αναγκάζουν τον Συνήγορο του Πολίτη να καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η μεν διοικητική διερεύνηση των επίμαχων καταγγελιών υπήρξε πλημμελής, η δε απαλλακτική της απόληξη δεν αιτιολογήθηκε επαρκώς. Όλα τα εξατομικευμένα σχετικά ευρήματα επιβεβαιώνουν, άλλωστε, τις γενικότερες επισημάνσεις που ο Συνήγορος του Πολίτη είχε συμπεριλάβει στην κατ' άρθρο 3 παρ. 5 ν. 3094/2003 Ειδική Έκθεσή του με θέμα *«Πειθαρχική - διοικητική διερεύνηση καταγγελιών σε βάρος αστυνομικών υπαλλήλων»* (Ιούλιος 2004), επί τη βάσει διακοσίων σχεδόν αναφορών. Στο σημείο αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει κατ' αρχήν με τις διαπιστώσεις του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς (έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. ***/11.4.2006), ο οποίος, σχολιάζοντας το ίδιο πόρισμα, επισημαίνει ότι *«το πλήθος και η συχνότητα των καταγγελιών, η διαφορετικότητα και η έλλειψη οποιουδήποτε άλλου κινήτρου από μέρους των καταγγελλόντων, η ομοιομορφία της καταγγελλομένης αναρμόστου συμπεριφοράς ... καταδεικνύει την ανάπτυξη μιάς απαραδέκτου νοοτροπίας αυθαιρεσίας, η οποία ... θα αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο, όσο τα ανεπίτρεπτα αυτά κρούσματα θα παραμένουν πειθαρχικώς ή ποινικώς ανέλεγκτα, οι δε υπαίτιοι θα καλύπτονται από τυπικά πορίσματα ενδοϋπηρεσιακών ερευνών»*.

Εν αντιθέσει, όμως, προς τον Δικηγορικό Σύλλογο, ο οποίος υπεραμυνόμενος της αξιοπρέπειας του δικηγορικού λειτουργήματος αναμφιβόλως δικαιούται ν' αξιώνει *«τον επανέλεγχο των καταγγελιών»*, ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται, πριν τυχόν καταλήξει σε ανάλογη εισήγηση, να διερευνήσει το κατά πόσον πληρούνται, εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο εν λόγω επανέλεγχος θ' αποτελούσε υποχρέωση της διοίκησης. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή η διοίκηση δεν υποχρεούται αλλ' απλώς δύναται ν' ανακινήσει την Ε.Δ.Ε., ο Συνήγορος του Πολίτη θα περιορίσει, αντιστοίχως, τη δική του περαιτέρω παρέμβαση σε απλή σύσταση για συμπληρωματική διερεύνηση, όχι πλέον με στόχο την απόδοση ευθυνών (εφ' όσον κριθεί ότι αλυσιτελώς θα ετίθετο τέτοιο θέμα), παρά μόνο προς ηθική ικανοποίηση των θιγόντων δικηγόρων, προς αποτροπή επανάληψης φαινομένων απαξιοτικής συμπεριφοράς και, εν τέλει, χάριν της δημόσιας εικόνας της Ελληνικής Αστυνομίας.

Κρίσιμο στοιχείο, ως προς το αν είναι καν δυνατό να γίνει λόγος για υποχρέωση συμπλήρωσης μιάς πειθαρχικής έρευνας, είναι το κατά πόσον τα καταγγελλθέντα, είτε επιβεβαιώθηκαν (όπως η βίαη εκβολή του κ. *** από το γραφείο ή οι ρητές απειλές ποινικών δώξεων) είτε απλώς πιθανολογείται ότι θα μπορούσαν να επαληθευθούν κατά τη συμπλήρωση της έρευνας, εξακολουθούν να είναι πειθαρχικώς ενδιαφέροντα, εν προκειμένω δε αν έχουν ή όχι υπαχθεί σε παραγραφή. Ενώ το ίδιο το πόρισμα δεν λαμβάνει θέση επί του ζητήματος αυτού, καθ' όσον κάνει γενικώς λόγο για *«ουδεμία πειθαρχική ευθύνη»*, προκύπτει πάντως με πάσα βεβαιότητα ότι έχει προβληματισθεί σχετικά η υπηρεσία που παρήγγειλε και επόπτευσε την Ε.Δ.Ε., καθ' όσον η ίδια, ακριβώς στο έγγραφο διά του οποίου ενέκρινε την έσχατη παράταση για την ολοκλήρωση της Ε.Δ.Ε., επεσήμανε (έγγραφο Γ.Α.Δ.Α. υπ' αρ. πρωτ. ***/19.12.2005) ότι *«επίκειται ο χρόνος*

παραγραφής (Απρίλιος 2006) για παραπτώματα που επισύρουν επιβολή κατώτερης πειθαρχικής ποινής».

Εν προκειμένω, η παραγραφή των συγκεκριμένων πράξεων, αν τυχόν θεωρούνταν πειθαρχικά ελεγκτές, εξαρτάται ευθέως από τον νομικό χαρακτηρισμό αυτών, και ειδικότερα από το αν θεωρηθούν:

- «**βάνανυση συμπεριφορά ... προς πολίτες**», παράπτωμα που επισύρει αργία με πρόσκαιρη παύση κατ' άρθρο 11 παρ. 1 και υπάγεται σε πενταετή παραγραφή κατ' άρθρο 5 παρ. 1 π.δ. 22/96, ή απλώς
- «**ανάρμοστη συμπεριφορά προς πολίτες**», παράπτωμα που επισύρει πρόστιμο κατ' άρθρο 12 παρ. 14 π.δ. 22/96.

Στο πλαίσιο των νομοθετημένων αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έχει τη δυνατότητα να τάμει αυτοδυνάμως το ζήτημα του νομικού χαρακτηρισμού της συγκεκριμένης συμπεριφοράς ως «βάνανυσης» ή απλώς «ανάρμοστης», καθ' όσον κάτι τέτοιο θα συνιστούσε υποκατάσταση της διοίκησης στη δική της αρμοδιότητα για ουσιαστική πειθαρχική αποτίμηση των ευρημάτων.

6. Αίτια και συνέπειες της χρονοτριβής

Επιστρέφοντας, έτσι, στο διαδικαστικό σκέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη παρατηρεί ότι η **εμφάνιση ζητήματος παραγραφής κατέστη δυνατή με αποκλειστική υπαιτιότητα της διοίκησης**, στα χέρια της οποίας χρόνισε, κατά κυριολεξία, η προκείμενη Ένορκη Διοικητική Εξέταση. Η αλληλουχία πράξεων, με τις οποίες έγιναν δεκτές οι τέσσερις αιτήσεις αντικατάστασης των διενεργούντων τη διοικητική έρευνα και οι άνω των δέκα αιτήσεις παράτασης των αντιστοιχών προθεσμιών, δημιουργεί ένα πλαίσιο εντός του οποίου η τυπική νομιμότητα εμφανίζεται να έχει τηρηθεί απαρεγκλίτως. Ωστόσο η κατάσταση αυτή, πέραν του ζητήματος αρχής όσον αφορά την πειστικότητα της όλης διαδικασίας ή τη δημόσια εικόνα των υπηρεσιών ασφαλείας, επιτρέπει έντονες αμφιβολίες όσον αφορά το κατά πόσον νοείται καν, εν όψει των πεπερασμένων ορίων του ανθρωπίνου μνημονικού, προσήκουσα διερεύνηση συμβάντος μετά την πάροδο τόσο μακρού χρόνου από της τελέσεως αυτού.

Επί πλέον, η σειρά παρατάσεων δεν μπορεί παρά να προδίδει ευκολία στην αποδοχή των σχετικών αιτήσεων, η οποία δικαιολογείται για πολύπλοκες υποθέσεις και σε περιπτώσεις αναμονής εργαστηριακών ή συναφών πορισμάτων, όχι όμως για υποθέσεις όπου ερευνητέα τυγχάνει απλώς και μόνον η συμπεριφορά συγκεκριμένων αστυνομικών. Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι:

- μία τουλάχιστον από τις αντικαταστάσεις οφειλόταν σε **κόλυμα που θα έπρεπε να έχει εγκαίρως προβλεφθεί** (ενδεχόμενη εμπλοκή του διοικητή του Τμήματος, κατά βαθμόν ανώτερου από τον αρχικό αποδέκτη της εντολής διενέργειας Ε.Δ.Ε.),
- οι περισσότερες από τις εγκριθείσες παρατάσεις οφείλονταν σε ασύγγνωστη **καθυστέρηση συλλογής υλικού κατά πάντα προσιτού** (αδυναμία λήψης μαρτυρικών καταθέσεων από κατοίκους Αθηνών), ενώ
- ολόκληρος ο φάκελος εμφανίζει όγκο (που αντιστοιχεί σε χρόνο διενέργειας!) **πλασματικό και αναντίστοιχο προς το πραγματικό αντικείμενο της Ε.Δ.Ε.**, καθ' όσον κρίθηκε σκόπιμο να συναποτιμηθούν εξαντλητικά όλες οι ουσιαστικές διαφωνίες μεταξύ του Τμήματος Αλλοδαπών Βορειοανατολικής Αττικής και των εμπλεκόμενων δικηγόρων ως προς τις δεκάδες εκκρεμούσες υποθέσεις των αλλοδαπών πελατών τους, ως εάν είχε αποφασιστική σημασία, για τη διερεύνηση ενός ζητήματος συμπεριφοράς αστυνομικών σε βάρος δικηγόρων, το αν είχαν ή όχι «**δίκαιο**» οι πελάτες των δικηγόρων στα πρωτογενή αιτήματά τους.

Πρόκειται, τελικά, για εμφανή δυσλειτουργία στο όλο σύστημα των εσωτερικών ερευνών όσον αφορά τη διαχείριση του παράγοντα «χρόνος», φαινόμενο του οποίου η αντιμετώπιση ανάγεται στην αρμοδιότητα του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, προς τούτο μάλιστα παρέχει την κατάλληλη ευκαιρία η σχεδιαζόμενη (έγγραφο Αρχηγείου υπ' αρ. πρωτ. 4803/22/155στ'/31.3.2005) μεταρρύθμιση της νομοθεσίας και των εγκυκλίων που αφορούν την αστυνομική πειθαρχική διαδικασία.

7. Συμπέρασμα

Απευθυνόμενος, επομένως, όχι πια στην κατά τόπον αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση αλλά στο Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, ο Συνήγορος του Πολίτη εναποθέτει σ' αυτό τυχόν περαιτέρω εξέλιξη, κατ' ανάγκην υπό τη συμβατική μορφή του εξής διλήμματος:

- Αν μεν το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας θεωρεί **μη παραγεγραμμένα** τα αποδιδόμενα στους αστυνομικούς, τότε ευλόγως θα παραγγείλει **συμπλήρωση της Ε.Δ.Ε.**, εν όψει των πλημμελειών του πορίσματος για τις οποίες έγινε εκτενής λόγος στο παρόν έγγραφο.
- Αν, όμως, θεωρεί **παραγεγραμμένα** τα αποδιδόμενα στους αστυνομικούς, τότε εξ ίσου ευλόγως θ' ανατρέξει στη **διαδικασία διενέργειας της Ε.Δ.Ε.**, ακόμη και προς αναζήτηση ευθυνών όσων καθυστέρησαν τη διενέργειά της ή ενέκριναν τις αλλεπάλληλες αντικαταστάσεις και παρατάσεις.

Έχοντας, κατά τα ανωτέρω, εξαντλήσει τα περιθώρια παρέμβασής του επί της ουσίας των συγκεκριμένων καταγγελιών, ο Συνήγορος του Πολίτη αναμένει ενημέρωση για οποιαδήποτε σχετική απόφαση του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, εν όψει του γενικότερου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η υπόθεση.